

שדהו לפירות הלוקח ומביא ואינו קורא, שקנין פרות לאו כקנין הגוף דמי, אבל מביא אדם מנכסי אשתו בכורים וקורא, אע"פ שאין לו גוף הקרקע שנאמר ולביתך וכו', והוא מספרי ומייתי לה בגיטין (דף מ"ז ע"ב) והוא ברייתא מוסכמת לכ"ע דדרשינן מולביתך זה אשתך, ולענ"ד צע"ג, כיון דבאמת מה"ת אין לבעל פירות בנכסי אשתו, ורק משום דדרך נשים שנותנת הפירות לבעליהן דרשינן הכא, ואמאי לא נימא, דולביתך לא קאי על אשתו, כלל כי אם על בניו, ומשכח"ל כשאשתו מתה והניחה בן, כיון דמה"ת אין הבעל יורש את אשתו ה"ה נכסי מלוג היא של הבן, ואמרה תורה, אף דהבן קטן, האב מביא מנכסי בנו וקורא.

ואע"ג דאפוטרופוס מביא ואינו קורא, מ"מ אב שאני, דבנים קטנים הרי הם בכלל נכסיו, ומה שיש להבן הוי כמו שהוא של האב, ויתפרש ברווחא הקרא אשר נתן לך ולביתך, דהרי באשה ל"ש לומר אשר נתן לי ד', כיון דאין השפעתה ישר מהשי"ת, וה"ה דל"ש לומר אשר נתן לך ולביתך, אם נימא, דהפירוש אשתך, אבל אי נימא דקאי על בניו, שפיר יתכן לומר אשר נתן לך ולביתך, ומנ"ל למידרש דקאי על אשתו ולהוכיח מזה דבעל מביא בכורי אשתו וקורא אשר באמת אינו מוכן אף לר"י כיון דמה"ת אין הפירות של הבעל, וצע"ג לענ"ד.

★ ★

וע"ש שפלפל באריכות בדיון אכילת בכורים ע"י אשתו, ובסו"ד כותב: אמנם כל זה לפלפולא, אמנם לקושטא דמלתא נראה עיקר דביתו זו אשתו כמו דמוכרח מדרשה דולביתך. והוכיח מהגמ' כאן דמבואר וכו"ל, שיום ראשון, הקריבו כל בכורי בהמה שיצאו ממצרים, ואי נימא דאינו נאכל אלא לזכרים, איך אפשר שאהרן ובניו יאכל כל הבכורות בשני ימים ולילה אחד, ואיך מותר להביא קדשים לבית הפסול, וע"כ דנאכל גם לנשיהם ועבדיהם, וזה ראי' ברורה לדעתי ע"כ.

דף ה' ע"א

בגמ'! שא"ל קונטרסוקוס השר את ריב"ז בפרטן של ל"זים וכו' א"ל אותן שלש מאות בכורות היו, ואין בכור מפקיע בכור, מאי טעמא, אמר אביי דיו לבכור שיפקיע קדושת עצמו. **כתב** הגאון הכלי חמדה (פר' במדבר ע' ד' טור ב'): פשטות דברי אביי אין להם הבנה, דלמה הי' צריך

ומבואר בכתוב דביום השמיני שהיה יום הקמת המשכן ציוה הקב"ה לאהרן ולישראל שיקריבו עגל לכפר על חטא העגל, עיי"ש בפרש"י מברייתא דסדר עולם וספרא. הרי שביום ההוא שהוקם המשכן והקריבו קרבנות התעורר להם זכירת חטא העגל שעשו ושהקריבו לפניו, וזה שאמרה הגמ' בברכות (שם): הואיל ואין שכחה לפני כסא כבודך, שמא לא תשכח לי מעשת העגל, והיינו דכיון דאתיא זכירה מיום הקמת המשכן, הרי אז נתעורר גם זכירת חטא העגל, והבטיחם הקב"ה, שמעשה העגל נשכח להם, ואעפ"כ הקרבנות שהקריבו ביום הקמת המשכן חביבים לפניו וזכור להם, שאז נתרצה לשנות להם מה שעשו עד עתה, כדכתיב: "כי היום ד' נראה אליכם", וזה שאמרו "שמא תשכח לי גם מעשה סיני שהיה תחילה", והבטיחם: "ואנכי לא אשכחך" ודפח"ח.

★ ★

בגמ'! אותו יום שהוקם המשכן קרבו כו' בכורות.

בשו"ת אבני נזר (יו"ד סי' רנ"ב) הקשה לפי המבואר לקמן (נ"ג ע"א ע"ש בתוס') דבכור אינו נוהג בחו"ל, א"כ קשה איך הקריבו אותן הבכורות במדבר, הא הם היו בכורות של חו"ל.

ותירין דכל הטעם דבבכור חו"ל אינו קרב, הוא משום דאיתקש למעשר דגן, ואם כן י"ל דזהו דוקא בזמן שמעשר דגן נוהג בא"י, אז בחו"ל שאינו נוהג מעשר, אין בכור נוהג, אבל במדבר שלא נהג כלל מעשר, אז נוהג בכור בחו"ל, ודומה למ"ש במגילה (י"ד ע"א) עד שלא באו לא"י - הוכשרו כל הארצות לומר שירה, ולאחר שבאו לא"י - הוכשר רק א"י, וכשחזרו וגלו - חזרו להיתרן הראשון.

וע"ל פי זה יצא לחדש, דלפי מה שפסק הרמב"ם (תרומות פ"א הכ"ו) דתרו"מ בזה"ז הוא רק דרבנן, א"כ מה"ת אינו נוהג מעשר דגן האידנא בא"י, אם כן ממילא חו"ל כבשעה שהיו ישראל במדבר, שכיון שאין מעשר נוהג כלל, ממילא נוהג בכור מדינא אף בחוץ לארץ.

★ ★

בגמ'! אותו היום וכו' בכורות ומעשרות וכו'.

וברש"י (ד"ה ומנה וכו') שיום ראשון הקריבו כל בכורי בהמה שיצאו ממצרים ע"כ. בכלי חמדה (פר' כי תבוא אות ט') דן במש"כ הרמב"ם בהל' בכורים: המוכר